

פחד דוד

פרשת וילך
שבת שובה

ו' תשרי
תשע"ו

784

י"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומשה" ישראל

בנשיאות בנש"ק מורנו ורבנו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

בן הצדיק המלובן רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלובן רבי חיים פינטו זיע"א

ירושלים תל אביב חיפה באר שבע

הדלקת נרות 18:06 | 18:21 | 18:12 | 18:24

מוצאי שבת 19:17 | 19:19 | 19:19 | 19:19

רבינו תם 19:58 | 19:55 | 19:57 | 19:57

משכיל לדוד

מנהיגותו של משה רבנו

בזה כך, משה רצה ללמד בזה את כלל ישראל שכשאדם הולך לדבר מצוה - הקב"ה עמו, והוא יכול לעשות דברים אף מעל הטבע, כמו שהבאנו שמושה הספיק לדבר עם כלל ישראל והספיק לכתוב י"ג ספרי תורה באותו יום. וכן מצאנו שיוסף הצדיק למד מהמלאך שבעים לשונות בלילה אחד, וזאת משום שהיה לו כוחות מעל הטבע מחמת שהיה דבוק בתורה. וכן מצאנו שיעקב אבינו לימד את יוסף את כל התורה שלמד בבית שם ועבר, והדבר לא מובן בדרך הטבע, שהרי יוסף היה בסך הכל בן שבע עשרה שנה, אלא גם בזה היה ענין של סיעתא דשמיא מעל הטבע.

ועוד נראה לבאר שמושה לפני מותו רצה לפגוש את כל אחד מישראל ולחזקו, והוא הרגיש מחויבות לזה מכוח היותו מנהיג ולכן הוא הלך בעצמו אל העם ולא קרא לעם בחצוצרות [אף אם לא היה זה יום שבת], שדברי תורה צריכים חיזוק.

ומשה נתן לנו דוגמא אישית, כאשר הרגיש שתפילותיו לא התקבלו למרות כל התחנונים והוא לא יכנס לארץ, והרגיש שימיו ספורים, והוא ניצל את הזמן כדי להעביר מסר לעם ישראל. והנה בתחילה היה קשה למשה לחשוב על כך שהוא יפטר מן העולם, שהרי חז"ל אומרים שאילו משה רבנו היה נכנס לארץ, הוא היה בונה את בית המקדש ולעולם הוא לא היה נחרב, וכן הוא היה סוגר את שער הגנום, על כן לא יכול היה משה לחשוב על כך שהוא לא יכנס לארץ, אך לאחר שכל תפילותיו לא התקבלו והקב"ה אמר לו "רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה" (דברים ג, כו), הבין משה שימיו ספורים והוא טרח להעביר את המסר הזה לעם ישראל בזה שהלך לדבר על ליבם בפרטיות וכתב להם ספרי תורה.

ומשה רבנו לא רק שהיה מחובר לתורה ולמד בה, אלא הוא היה המקבל תורה שמסרה לעם ישראל והנצי"ב (העמק דבר שמות ד, כז) אומר שאהרן הכהן היה מנשק את משה כמו שמנשקים ספר תורה. אם כן אין לנו השגה כלל מי הוא משה רבנו, ואף מלאך המוות לא היה יכול לו, ומשה אף פעם לא חשב על יום הפטירה משום שהוא כולו תורה והתורה היא סם חיים, והיא נצחית. וידוע שמושה רבנו הוא בבחינת ספירת נצח, ורק לאחר שאמר לו הקב"ה "רב לך" וכו' הוא הבין שזמנו תם.

ומעתה מבוארים דברי חז"ל שמושה כתב ביום מיתתו י"ג ספרי תורה, משה לא התחיל לכתוב אותם קודם אלא דוקא ביום מותו, משום שעד אז הוא לא חשב שהמוות ישלוט בו. ובאמת משה לא מת אלא נלקח על ידי ה', אך בכל זאת הוא לא חשב שיגמור את תפקידו בעולם, ורק ביימו האחרון הוא כתב את ספרי התורה, והוא יכול היה לכתוב י"ג ספרים ביום אחד משום שהוא מחציתו אלוקים כדברי חז"ל, ואין לנו השגה כלל מה הם כוחותיו של משה.

"וילך משה וידבר את הדברים האלה אל כל ישראל". (דברים לא, א)

ראיתי בספר 'עטרת צבי' שהקשה וכתב שרבים ממפרשי התורה נדחקו בפירוש פסוק זה; מדוע הלך משה לקראת ישראל ולא תקע בחצוצרות שהיו לו למקרא העדה, ותיירץ שם על פי דברי המדרש (ב"ר צו, ג) שאין שלטון ביום המוות, והגיע זמנו של משה למות, והקב"ה גזר את אותם חצוצרות שלא ישתמשו בהם. שהרי משה נולד ביום השבת והקב"ה ממלא שנותיהם של צדיקים, ומשום כך משה גם נפטר בשבת והיה אסור להשתמש בחצוצרות בשבת משום איסור שבות, לכן הקב"ה גזר ומשה היה צריך ללכת בעצמו לדבר עם בני ישראל, עד כאן דבריו.

בהמשך הפרשה נאמר (שם לא, יד) "ויאמר ה' אל משה הן קרבו ימיך למות", ואמרו במדרש (דבר"ר ט, ט) שבאותו יום שמת משה, הוא כתב י"ג ספרי תורה, לכל שבט ספר תורה אחד, ואחד הוא הניח בארון. ומקשה העטרת צבי הרי משה מת בשבת, ואם כן כיצד כתב ביום מותו י"ג ספרי תורה, והביא העטרת צבי את דברי הטור (או"ח סי' רצב) והב"ח שהוכיחו שמושה לא מת בשבת, אלא מת בערב שבת וקברו אותו בשבת בזמן המנחה, לכן יכול היה לכתוב ביום מותו את ספרי התורה. ועדיין יש לבאר כיצד משה היה יכול לכתוב י"ג ספרי תורה ביום אחד.

והנה אומרים חז"ל (דבר"ר יא, ד) שמושה היה חצוי אלוקים וחצוי אדם, והחצוי אלוקים שבו לא מת ולכן רק הקב"ה התעסק בקבורתו, כיון שחציו לא מת ואדם לא יכול לקבור כך, ומעלתו של משה היתה רבה עד מאוד שעלה לשמיים ונשאר חי למרות שהיה שם בתוך האש, וכן נאמר על משה (תהלים ח, ו) "ותחסרהו מעט מאלוקים".

וכשהגיע זמנו של משה להיפטר מן העולם, הוא הלך לדבר את הדברים האלה אל בני ישראל, זאת היתה דאגתו אף בשעת מותו. ומשה לא קרא להם בחצוצרות [אם נאמר שלא מת בשבת] משום שכל דרכו היתה ללכת ולבוא, כמו שנאמר (שמות י, א) "בא אל פרעה" - "וילך משה" (שם ד, יח ושם ד, כט). ומשמע בזהוה הקדוש בכוונת הדברים "בוא אל פרעה" שאני ואתה נלך יחד, דהיינו שהקב"ה בא עם משה יחד, וזאת משום שכשאדם עושה מעשה טוב, היצר הרע נלחם בו ולכן הקב"ה בא עמו לעזור לו, וכן אצל כל יהודי שהולך לדבר מצוה הקב"ה עמו, ובכל יהודי יש בחינה של משה, שהרי בגמרא מובא בכמה מקומות (שבת קא, ב) שאחד האמוראים אמר דבר לא טוב, ואמרו לו בדרך תמיהה 'משה, שפיר קאמרת' על אף שאותו אמורא לא היה קרוי בשם משה.

ומעתה מבואר שמושה טרח והלך בעצמו אל בני ישראל, משום שכשהולך בעצמו יש בזה בחינה של אני ואתה ולכן הוא הלך והקב"ה בא עמו, והדבר הוא פלא עצום כיצד הצליח משה לדבר את הדברים לכלל כלל ישראל וכולם שמעו, הרי לא היה לו מערכות כריזה וכו', והביאור

הילולא דצדיקיא

- א - רבי יעקב יוסף הרופא
- ב - רבי יעקב ענתבי
- ג - רבי אבנר ישראל הצרפתי
- ד - אב"ד פאס
- ה - רבי יצחק זאב סולוביצ'יק
- ו - רבי דוד כנאפו
- ז - אב"ד מוגאדור
- ח - רבי שלמה בוחבוט
- ט - רבי יחיאל מיכל מזוועל

המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל
ישלח הודעה: p@hpinto.org.il

במה מפטירין

הפטרות השבוע: "שובה ישראל". (הושע יד. מיכה ז)

הקשר לשבת: הפטרה זו מפטירין בשבת שבין ראש השנה ליום כפור, כיון שמדובר בה על ענין התשובה, וימים אלו הם ימי התשובה.

"שובה ישראל עד ה' א-להיך". (הושע יד. ב)

על הפסוק "וישב ראובן אל הבור". שואלים חז"ל; והיכן היה ראובן? רבי אליעזר אומר: בשקו ובתעניתו, כשנפנה הלך והציץ לאותו בור. זהו שכתוב: "וישב ראובן אל הבור". אמר לו הקדוש ברוך הוא: מעולם לא חטא אדם לפני ועשה תשובה, ואתה פתחת בתשובה תחלה, חייך שבן בנך עומד ופותח בתשובה תחלה. ואי זה זה? זה הושע, שנאמר: "שובה ישראל עד ה' א-להיך" (בראשית רבה פד, יח)

ויש לשאול, וכי הנביא הושע הוא זה שחידש את דבר התשובה, הלא הוא כבר מפורש בתורה בפרשת נצבים: "היה כי יבואו עליך וגו' ושבת עד ה' וגו', ועוד כהנה הרבה פסוקים?

ויש לומר שעיקר החידוש של הושע הוא שהיה הנביא הראשון שאמר מפי הקדוש ברוך הוא "שובה ישראל", היינו שהשם יתברך מבקש מישראל שיעשו תשובה. והיא הקלה גדולה וסיוע לישראל לתשובה שהקדוש ברוך הוא פותח להם בתשובה, והוא היה הנביא הראשון בזה ואחר כך באמת כל הנביאים אמרו כן, כמו "שובו בנים שובבים" וכדומה.

משל למה הדבר דומה? משל לאדם אחד שעבר עליו רוח רעה וברוב כעסו חירף וגידף גאון וחסיד, וכאשר נח וניחם על מה שעשה ורצה להתנצל ולבקש ממנו מחילה, לא יכל לעשות זאת מפני הבושה לראות את פני הגאון ולומר לפניו אני חירפתי וגידפתי אותך ברבים וכו'. אולם אם החסיד בעצמו ישלח שליח לבקש שיבוא אליו ויבקש ממנו מחילה והוא ימחל לו, הרי שבאופן זה יקל עליו הרבה לילך ולבקש את המחילה כאשר הגדול מבקש ממנו, מה שאין כן אם היה בא בעצמו.

(כוכבי אור")

שנת הארץ

כיצד מבעירים את פירות השנה השביעית לאחר שהגיע זמן הביעור?

לדעת הרמב"ם כשמגיע זמן הביעור, אפשר לחלק לכל אחד משכניו וידידיו מזון ג' סעודות. את הנותר בביתו יותר ממזון ג' סעודות צריך לבער מהעולם בכל דרך שהיא, כגון לשרוף את הפירות, או להשליכם לים המלח, או לאבד אותם בדרך אחרת. ויש מי שכתב שהספרדים צריכים לנהוג כדעה זו.

לדעת הרמב"ן שמצות ביעור היא להוציא את הפירות מהבית ולהפקיר אותם לכל דכפין, לאחר שהפקיר את הפירות כל אדם יכול לזכות בהם ואפילו אם הם כמות גדולה, וגם המפקיר יכול לזכות בפירות, כמו כל אדם. ולמעשה רוב הצבור נוהג כדעה זו.

לדעה זו, צורת הביעור היא להוציא את הפירות מפתח ביתו לרשות הרבים, ויש אומרים שאפשר להוציא גם לחדר מדרגות שאינו נעול בפני הרבים, ולומר בפני שלושה אנשים שאינם סמוכים על שלחנו, שפירות אלו הפקר לכל. לאחר מכן, כל אחד יכול לזכות בפירות וגם הוא בעצמו.

במסילה נעלה

לא להינתק משלשלת הזהב

לקבל את ברכתו ואחר כך תיפני לדרכך".

למרבה הפלא הבת לא התנגדה וכך נכנסו שתיהן לחדרי.

מיד כשנכנסו פניתי אל הבת ושאלתי אותה: "האם את יהודיה?"

"כן" השיבה הבת.

"אם כן, דעי לך שבמעשה זה שאת עומדת לעשות - את מנתקת את עצמך מיהדותך. את מתנתקת משרה, מרבקה, מרחל ומלאה אמותינו הקדושות! כי ברגע שתלכי עם הגוי הרומני שוב לא יהיה לך כל קשר אליהן; ומי יודע אם זרעך שיצא ממך לא יהיה נגד כלל ישראל.

ועוד דעי שלידיך הרומני יש בודאי גם חברה רומניה שהוא מעדיף אותה על פנייך, וכשתהיי נשואה לו הוא ישתמש בך כשפחה בביתו! הוא יבזה אותך ויזלזל בך עד בלי די ואת תסבלי שם סבל גדול!" כך אמרתי לה.

אחר כך הוספתי והשמעתי באוזניה דברי כיבושין ותוכחות על המעשה הנורא שהיא הולכת לעשות מתוך בגידה בעמה ובתורתה, וחזרתי שוב ושוב על אזהרותי: "אם תלכי עימו - מרה תהא אחריתך! כי במעשייך את בוגדת בה' והעונש על כך הוא גדול ועצום מאוד!"

כך אמרתי לה בניסיון לשכנע אותה שלא לנסוע לרומניה עם הידיד הנוכרי, ובחסדי ה' לאחר שהבחורה שמעה את כל דבריי היא התחרטה על מעשיה וביקשה עצה מה לעשות במצבה המורכב.

לפיכך הוריתי לה: "התנתקי לחלוטין מידידך הגוי! אל תלכי עימו ואל תתקשרי אליו. הוא יטוס היום לרומניה בלעדיתך, ואת - סעי ללמוד תורה באולפנה לבעלות תשובה בירושלים, ובעזרת ה' בקרוב ממש תמצאי זיווג בחור יהודי כשר ומצוין. אך הבטיחי לי שלא תצרי עם ידידך הרומני כל קשר! ושלכך יהיה בטוח בקב"ה. בטחי בו ותראי שהוא יעשה עימך ישועות!"

אותה בחורה ניתקה את קשריה עם הרומני ונסעה ללמוד בירושלים, שם שבה בתשובה והתעלתה בתורה וביראת שמים טהורה עד שזכתה למצוא את זיווגה הנכון בשעה טובה ובמזל טוב.

בעת שהותי בארץ ישראל באה לפני אישה בכייה גדולה ובפיה סיפור נורא:

"בתי בת השמונה עשרה התיידדה עם גוי רומני מן העובדים הזרים שבאו לישראל וכעת היא מבקשת להינשא לו. כיון שהתנגדתי מכל וכל לנישואין אלו החליטו בתי והידיד הגוי לנסוע לרומניה ושם להינשא זה לזה.

שמונה עשרה שנים גידלתי את בתי בדרך היהדות והנה עתה כל עמלי יורד לתהום, ולמה לי חיים אם ככה היא עושה לי? הייתכן שבתי היקרה תבגוד בעם ישראל ותינשא לגוי ערל מרומניה?"

כבוד הרב, היום הוא היום בו קבעו בתי והגוי לטוס לרומניה לצורך נישואיהם, בקשתי שטוחה לפניך שתציל את בתי ממעשה פזיז זה."

הצטערתי מאד לשמוע את סיפורה המזעזע של האישה, הרגעתי אותה ואמרתי לה: "הסירי דאגה מלבך, המתנייני קעת בחוץ ובעזרת ה' בזכות אבותי הקדושים בתך תגיע לכאן בעוד מספר רגעים כדי להיפרד ממך. ברגע שהיא תגיע - הכניסי אותה אלי, מבלי להמתין בתור."

האם ששמעה את דבריי התבלבלה לרגע; איך יתכן שבתה תופיע כאן פתאום? הרי היא אמורה להיות בדרכה לשדה התעופה ביחד עם הידיד הגוי! אולם למרות זאת היא עשתה כאשר ציוויתי עליה וישבה להמתין לבתה בחדר ההמתנה.

כעבור עשרים דקות, הבחינה האם לנגד עיניה המשתאות בבתה הצועדת לעברה! ברגע הראשון היא הייתה המומה, ולאחר שנוגעה שאלה את בתה: "איך הגעת לכאן? מה גרם לך להגיע לרב?"

"אני קעת בדרכי לנמל התעופה, ענתה לה בתה, רציתי להיפרד ממך לפני שאני עוזבת את הארץ, אבל לא מצאתי אותך בבית. בררתי אצל אבא היכן את, והוא מסר לי את הכתובת הזו. כך הגעתי לכאן כדי להיפרד ממך."

"יפה עשית, השיבה לה האם בחום, רק בואי ותכניסי עימי לרב כדי

נצור לשונך

תולה ארץ על בלימה

מפר את שלום הבית

איסור קבלת רכילות הוא כמו איסור קבלת לשון הרע, ולכן יש להזהר מלקבל רכילות אפילו בין בני זוג, ובפרט שעל ידי שיקבלו רכילות זה מזו, יתרגלו לספר תמיד דברים מענינים אלו, ועל ידי כך יגרם להם צער וכעס ומריבות.

מן האוצר

מאוצרו של מו"ר הגה"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

הקב"ה מתנחם שיבוא יום ובניו ישובו

הפטרת שבת תשובה פותחת בפסוק (הושע יד, ב) "שובה ישראל עד ה' אלוקיך כי כשלת בעוונך" וכן מצינו שנאמר (תהלים צ, ג) על ה' יתברך "שובה ה' עד מתי והנחם על עבדיך". המתבונן יראה שלשון המילה שובה נאמרה גם על עם ישראל וגם על הקב"ה, ולכאורה כיצד יתכן לומר שעל ה' לחזור בתשובה, הרי כל מעשיו צדק ומשפט ומדוע לשון תשובה נאמרה בו, ולכאורה לשון זו קשורה ושייכת רק לעם ישראל אשר צריכים לשוב בתשובה על מעשיהם הרעים.

ונראה לומר שכאשר בני ישראל חוטאים ושבים לחטוא פעם אחר פעם, הקב"ה אינו ממהר להיפרע מהם ולהענישם אלא מאריך אפו מתוך תקווה שבניו יתעוררו מתרדמתם וישובו ממעשיהם הרעים, וזוהי הלשון האמורה בפסוק "והנחם על עבדיך" - שהקב"ה אינו ממהר להעניש את בניו, מתוך שהוא מתנחם בעובדה שיבוא יום ובניו ישובו לפניו, אך כאשר מידת הדין מתגברת וצועקת ומבקשת מה' להעניש את בניו, אזי מאחר והקפ"ח כבר מזמן הוכרעה לרעתם, הרי שלקב"ה אין מה להשיב כנגד מידת הדין ומשום כך הוא ממהר להעניש את בניו.

וזהו לכאורה התשובה על הלשון שיש בה קושי האמורה על הקב"ה שהינו שב, דהיינו שהקב"ה מכיר בזה שהיה לו להעניש את בניו מיד לאחר חטאם מבלי לחכות לתשובתם מאחר והיא מתמהמהת ומאחרת לבוא, אך היות זהו מכיר בצדקת טענתה של מידת הדין, הוא שב וחוזר בו מהחלטתו הראשונה שלא להעניש את ישראל ועל כן מחפש הוא דרך להיפרע מהם על מנת לרמוז להם שהגישו את הסאה ועליהם לחזור בתשובה.

בפרשה זו משה רבנו פונה אל בני ישראל ואומר להם "בן מאה ועשרים שנה אנכי היום" (דברים לא, ב), ונתכוון משה בדבריו לרמוז לעם ישראל על יום המיתה, שסוף כל האדם להיפרד מעל זה העולם, לעלות לפני בית דין של מעלה ולתת דין וחשבון על מעשיו. נאמר (אבות ב, ז) אל תאמן בעצמך עד יום מותך, שבהיות והאדם הינו בשר ודם בעל תאוות, ויצר הרע מחפש בכל דרך להשחית את דרכו, הרי שמסיבה זו אסור לאדם להיתפס בשלוה אלא עליו לחפש את ה' אלוקיך כל ימיו בבחינת ואני קירבת ה' לי טוב, שרק בזמן שהאדם מצוי בקרבה לה' יתברך והולך בדרכיו, יכול הוא לדעת שהינו מצוי בדרך הנכונה אשר בסופו של דבר תוביל אותו לרשת חיי עולם הבא.

הפטרת השבת נאמר "קחו עמכם דברים ושובו אל ה'", ונראה לבאר שמכיון שהאדם אינו יודע מתי הוא עתיד לעזוב את העולם, על כן עליו לקחת דברים אל ליבו ולשוב בתשובה שלימה לפניו יתברך. וזהו שאמרו חז"ל (אבות ב, ז) שוב יום אחד לפני מיתתך, ובהיות שאין האדם יודע מתי נשמתו עתידה לעזוב את גופו, נמצא שכל ימיו צריכים להיות בתשובה. ולדאבון לב מצינו אנשים רבים שהיו חזקים ובריאים מבלי שסבלו מבעיות בריאותיות, והנה ביום בהיר אחד לפתע פתאום עזבו את העולם. וכשם שאדם אוהב להכין עצמו לפני מאורע חשוב על מנת להגיע אליו מוכן ומזומן, שיהיה לבוש כראוי ויידע לומר את המילים המתאימות הצריכות להיאמר בזה המאורע, ברי הוא שבעומדו לפני בית דין של מעלה ירצה הוא להיות מוכן וראוי לעמוד בדין זה. ומה גדולה תהא הבושה של אדם שלא הכין עצמו מבעוד מועד אלא בא לעולם האמת כשידי מליאות עבירות, וזהו כגון אדם העומד לפני קבוצת שופטים העומדים להרשיעו אך הוא לא הכין לעצמו כתב הגנה שבכוחו להצילו מגזר הדין.

אם כן חובה עלינו לנצל שבת מיוחדת זו הנקראת שבת תשובה אשר בה מצויים אורות שבעה ימים של בריאת העולם, על מנת לשוב לה' יתברך ולתורתו.

חיים בפרשה

ממשנתו של הקדוש רבינו חיים בן עטר זיע"א

"ובניהם אשר לא ידעו ישמעו ולמדו ליראה את ה' כל הימים אשר אתם חיים על האדמה אשר אתם עברים את הירדן שמה לרשתה". (לא. יג.)

"ובניהם אשר לא ידעו ישמעו ולמדו" וגו', חלוקה זו כנגד הטף שהזכיר בפסוק הקהל, אמר הטעם - הגם שלא הגיעו עדיין ללמוד, אף על פי כן ישמעו ולמדו ליראה את השם, פירוש לחנכם ליראה את ה'. ולזה לא אמר כדרך שאמר בפסוק הקהל "למדו ויראו", שהם שני דברים, אלא "ולמדו ליראה", פירוש שבזה ילמדו יראת שמים.

ואומר "כל הימים", כי כשהקטנים מתחנכים מתחילתם ליראה - יתייסד בהם יראת ה' כל ימיהם.

מן המעיין

"ועזבתם והסתרת פני מהם והיה לאכל ומצאהו

רעות רבות וצרות". (לא. יז.)

בעלי התוספות פירשו: משל לילד שעשה מעשים שלא יעשו. בא המלמד שלו ומודיע לאביו: "בנך פשע וחטא נוראות, יש להעניש אותו בכל חומרת הדין!"

אומר האב "אם אין ברירה הנני מסכים שתענישו אותו, אבל אני מצידי לא מסוגל לשמוע את צעקותיו. לכן עשה לי טובה, והכה אותו רק אחרי שאצא מאכאן".

כך, כביכול, אומר הקב"ה: "והסתרת פני מהם והיה לאכל". אני לא מסוגל לשמוע את צעקות בני ישראל כשאויביהם מכים בהם, לכן אני מסתיר פני מהם. אבל את המגיע להם הם יקבלו - "ומצאהו רעות רבות".

"ועתה כתבו לכם". (לא. יט.)

בספר 'מעשה שהיה' מובאת שאלה שנשאלה פעם לפני הגאון בעל ה'נודע ביהודה':

יהודים מצאו ספר תורה על אם הדרך, האם מותר לקרוא בו, או שמא חל עליו דין של ספר תורה שנמצא ביד גוי שהוא טעון גניזה?

ה'נודע ביהודה' השיב על כך בתכלית הקיצור: "מנהג ישראל תורה הוא..."

לא ירדו השואלים לסוף כונתו, הדבר היה כחידה בעיניהם.

הסביר להם הגאון ואמר: מנהג ישראל הוא, כידוע, שיהודים קונים להם אותיות בסיום כתיבת ספר התורה וכותבים אותם בעצמם. באותיות אלו ניתן להכיר בנקל, שכן אינן דומות לכתב ידו של סופר מנוסה.

ובכן, סיים בעל ה'נודע ביהודה' את דבריו; צאו וראו אם יש בספר שמצאתם 'מנהג ישראל', ואם כן, הרי ש'תורה הוא' ומותר לקרוא בו.

"כי תעשו את הרע בעיני ה' להכעיסו במעשה

ידכם". (לא. כט.)

פסוק זה נדרש בספר 'נתיב ישר' בדרך רמז על פי מה שאמרו חז"ל (שבת לב:) על הפסוק במשלי "וחבל את מעשה ידך" - איזה הן מעשי ידיו של אדם? הוי אומר בניו ובנותיו.

במאמר המוסגר נציין שבספר 'ומתוק האור' מביא את פירושו של מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א, לברכה הנאמרת בברית המילה: "תזכה לגדלו לתורה לחופה ולמעשים טובים".

ולכאורה יש לשאול; הברכה על מעשים טובים היתה צריכה להקדים את החופה, שהרי כבר מגיל בר מצוה אדם עושה מעשים טובים ואילו לחופה הוא יגיע בגיל מאוחר יותר?!

אמנם, ביאר מרן שליט"א, 'מעשי ידיו' של האדם - אלו הם בניו. ואם כן מברכים אנו את אבי הבן שיזכה שיהיו לו ילדים גם מילד זה. וזהו הסדר המדויק; תורה ואחר כך חופה ורק לאחר מכן מעשים טובים, שהכוונה כאמור לנכדים.

וזהו שאומר הכתוב "להכעיסו במעשה ידכם", היינו בניכם ובנותיכם, שיוולדו להם בנים לא כשרים או שתחנכו אותם בחינוך לא טהור שלא על דרך התורה והמצות, ובזה יכעיסו את השי"ת.

מסילות לאמונה

פרקים במסילות ישרים וארחות צדיקים

לא נותר חייב לאיש אפילו קופיקה אחת, אך הללו הראו לו כי בפנקס רשום שחור על גבי לבן שמרדכי הכהן מהעיירה דרוהיציין חייב למרן החפץ חיים כך וכך קופיקות עבור הספרים שקנה בתאריך פלוני.

אף שרבי מרדכי היה בטוח בצדקתו לא התווכח עוד ושלם את החוב. לאחר תקופה קצרה התבררה הטעות: בדרוהיציין היו שני יהודים בשם מרדכי הכהן, אלא מרדכי השני לא קרוי גם 'ליב', ואותו מרדכי הכהן השני הוא זה שנשאר חייב כסף עבור הספרים.

הזדרז החפץ חיים להגיע אישית אל רבי מרדכי ליב הכהן ולבקש את מחילתו, אך התברר שהלה שהיה בעל מידות תרומיות, וכלל לא הקפיד על הדבר. החפץ חיים התפעל רבות מהתנהגותו האצילית והעניק לו ברכה: "שתהיה למר אריכות ימים ושנים טובות!"

ואכן אותו רבי מרדכי ליב הכהן זכה לעלות לארץ ישראל וחי עד גיל תשעים ושש שנה.

ברבות המים היה רבי מרדכי ליב מספר את המעשה המופלא לצאצאיו, והסביר להם שכאשר אדם חושד בחברו ומתברר שזהו חשד שוא, זו עת רצון שכדאי לנצלה כדי לברך את הנחשד. ומנין למדנו זאת? מהכתוב אצל חנה שהתפללה בלחש, רק שפתייה נעות וקולה לא ישמע, ולכן עלי הכהן חשבה לשיכורה. כאשר התברר לו שטעה, ומדובר כאן באשה מרת נפש - ברח אותה מיד שד' יתן לה שאלתה, ואמנם ברכתו נתקיימה. אמר רבי אלעזר: מכאן לחושד בכשרים שצריך לפייסו. כלומר, החכם שעיניו בראשו, אם מזדמנת לו שעת רצון כזו כאשר הוא נחשד לשוא - במקום להתפתות למצות את הדין עם מי שחשד בו, מוטב יבקש מן החושד שיברכהו בדבר החשוב לו ביותר, ואז עגמת הנפש שנגרמה לו מתגמדת לעומת הרווח שהוא עשוי לזכות מברכה בעת רצון כזו.

וכשיבואו העלבונות עליו ישמח בהם".

אחת הסיטואציות הבלתי נעימות הגורמת להרגשות מקוממות ביותר היא, כאשר אדם חושד ברעהו לשווא.

אדם ישר יודע על עצמו שהוא חף מכל פשע, והעלילה שמעלילים עליו מרגיזה ומונעת ממנו מרגוע. אם יש בידי האדם להוכיח את חפותו - אדרבה. אך גם אם אי אפשר להוכיח זאת לבני אדם, הרי כיהודים מאמינים בני מאמינים יודעים אנו כי האדם יראה לעיניים והקב"ה רואה ללבב.

אולם למי שמתבונן בדברים בראיה תכליתית, הוא יודע שמי שנחשד לשוא - יש לו הזדמנות פז להינצל מכל מיני גזרות קשות ורעות ח"ו, ואף להתברך במתנת שמים, ומי יודע אם ההזדמנות הזו תחזור שוב.

שעת רצון לברכה

ומכאן למעשה שאירע בדורו של החפץ חיים זצ"ל, כידוע שהוא עצמו היה עובר מעיירה לעיירה כדי למכור את ספריו בדמים מועטים, פחות מכפי שויים, לזיכוי הרבים. הוא היה מוכן למוכרם בהקפה ובלבד שבינתיים יוכלו ללמוד בהם. החובות היו נרשמים בפנקס מיוחד, וכאשר היה מגיע בסבב הבא לאותה עיירה, היה גובה את החוב.

והיה היום והחפץ חיים הגיע לעיירה דרוהיציין, שם התגורר יהודי בשם רבי מרדכי ליב הכהן, תלמיד חכם ירא שמים ובר לבב, שקנה ממנו ספרים ושלם לו מיד במזומן. לרבי מרדכי היה זה ענין עקרוני: הוא מעולם לא קנה דבר מה בהקפה!

והנה כשהגיע החפץ חיים לסבב נוסף בעיירה זו, באו שליחיו אל רבי מרדכי והודיעו לו כי בפנקס רשום שיש לו חוב על קניית ספרים. רבי מרדכי טען שזה לא יתכן, מעולם

אחת המתנות היקרות שבורא העולם העניק לברואיו, אלו הימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים. עשרת ימי תשובה שבהם האדם יכול להפוך גזר דין ולשנות את מצבו מהקצה אל הקצה. לעיתים נגזר על האדם גזר דין קשה, וסניגוריו מתחננים בעד נפשו בבית דין של מעלה להמתיק אותו.

האם אכן ישנה דרך קלה להמתיק את גזר הדין?

למרבה ההפתעה, התשובה היא חיובית. כן. ניתן לשנות גזר דין מרעה לטובה. חז"ל הקדושים כבר גילו לנו את העצה הטובה שבכוחה להפוך עולמות ולשנות דברים. לפי המבואר בחז"ל מתברר שהצורה המתוקה ביותר והפחות מזיקה של יסורים היא בדמותם של עלבונות, ואם אדם היה יודע מה חסך לו העלבון היה עליו לצאת במחול מרוב שמחה.

המקובל רבי משה קורדובירו זיע"א כותב על כך בספרו 'תומר דבורה': "מה הם הייסורים היותר טובים בעולם, שלא יטרידוני מעבודת ד' אין חביב בכלם מאלו שיחרפוהו ויבזוהו ויגדפוהו, שהרי לא ימנעו ממנו כוחו ואונו בחולאים, ולא ימנעו ממנו אכילתו ומלבושו, ולא ימנעו ממנו חייו וחיי בניו במיתה. אם כן יחפוץ בהם, ויאמר; יותר טוב אסתגף בבזיון בני האדם וחרפתם לי."

אנשי אמונה

אורחות חיים מתוך הספר "אנשי אמונה" לתולדות צדיקי משפחת פינטו זיע"א

זודתו של ר' אברהם עלי ז"ל, לא זכתה להיפקד בפרי בטן, שנים רבות לאחר נישואיה. מכיון שכן ניגשה בדחילו ורחימו לרבי חיים פינטו הקטן זיע"א, כדי לקבל ממנו ברכה וישועה. שאל אותה הרב: "מה יש לך בכיס?" "מטבע" - השיבה. ביקש הרב שתתן לו את המטבע.

כשהמטבע היה בידו, הוא הניח אותו בין שיניו, ולאחר מספר רגעים אמר לה: "תני את המטבע לצדקה, וכעת חיה יש לך בן". כפי שסיפר ר' אברהם עלי, שנה תמימה לאחר המעשה, זודתו נפקדה בפרי בטן, כברכת הצדיק.

האצבע שלא נכרתה

אחד מתושבי מוגאדור, נחתך באצבעו. החתך היה כל כך עמוק, עד שהאצבע היתה ממש תלויה על בלימה, ובכל רגע האצבע היתה עלולה ליפול לגמרי.

הרופאים, חיוו את דעתם שלא ניתן לחבר את האצבע כפי שהיתה בתחילה, ויש צורך לכרות את האצבע בהקדם. כדרכם של יהודים מאמינים, הזדרז הפצוע והגיע אל מעונו של רבי חיים זיע"א, ואז אירע הפלא.

רבי חיים זיע"א נגע בידו במקום החתך באצבע, והאצבע נדבקה ממש למקומה, כמי שמעולם לא נחתכה!

